

Nr 119.

Av herrar **Blörkman** och **Norling**, *angående minskning av den maximikvantitet spritdrycker, som får utminuterat per kalendermånad.*

I kungl. förordningen av 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker § 48 förordnas:

»Spritdrycker må ej till någon utminuterat i större myckenhet än fyra liter i kalendermånaden.

Efter därom skriftligen gjord framställning äger dock bolag, om särskilda skäl föreligga, medgiva köpare rätt att för visst tillfälle inköpa större myckenhet än sålunda stadgats».

I motioner vid 1917 års riksdag nr 69 av herr S. H. Kvarnzelius m. fl., nr 70 av herr Ollas Anders Ericsson m. fl. och nr 72 av herr K. J. Ekman m. fl. samt i andra kammaren nr 152 av herr Nils Edén m. fl., nr 155 av herr Källman m. fl. och nr 157 av herr Jonsson i Hökhult m. fl., föreslogs följande lydelse av motsvarande bestämmelse:

»Spritdrycker må ej till någon utminuterat i större myckenhet än två liter i kalendermånaden.

Efter därom skriftligen gjord framställning äger dock bolag, om särskilda skäl föreligga, medgiva köpare rätt att för visst tillfälle inköpa större myckenhet än sålunda stadgats».

I sin motivering för sistnämnda förslag anfördes av resp. motionärer följande:

»I kungl. kungörelsen den 3 november 1916 har i 1 § föreskrivits, att »brännvin må icke utminuterat till någon större myckenhet än som motsvarar två liter i kalendermånaden». Samstämmiga vittnesbörd från landets olika delar bekräfta, att tvålitersbestämmelsen visat sig äga en be-

aktansvärd nykterhetseffekt. Det vore enligt vår mening föga välbetänkt att låta denna kvantitetsgräns upphävas, när kristiden en gång tar slut. Vi äro övertygade därom, att ett fastställande av denna kvantitetsgräns även för normala tider skall befinnas vara en lycklig och effektiv åtgärd.

I sitt betänkande nr 12 vid samma riksdag anslöt sig bevillningsutskottets majoritet till samma uppfattning och godkände den i ovan nämnda motioner föreslagna lydelsen.

Andra kammaren biträdde ock förslaget, medan första kammaren icke för sin del fastslog någon maximigräns för utminuteringsen av spritdrycker.

I det förslag till sammanjämkning mellan kamrarnas olika beslut, som av bevillningsutskottet framlades och av riksdagen sedan godkändes, höjdes maximigränsen till nu gällande 4 liter i månaden.

Såsom ovan nämnts anfördes i motiveringen för den i motionerna vid 1917 års riksdag föreslagna begränsningen till 2 liter i månaden, att »samstämmiga vittnesbörd från landets olika delar bekräfta, att tvålitersbestämmelsen visat sig äga en beaktansvärd nykterhetseffekt». Begränsningen ägde gällande kraft till 27 maj 1917, då Kungl. Maj:t i ny förordning av nämnda dag inskränkte maximikvantiteten till 2 liter i kvartalet. Sistnämnda bestämmelse tillämpades ända till dess på våren 1919 sprittillgången började bli rikligare och i samband med spritaccisen tilldelningen ökades.

Denna ökade tilldelning visade genast sina följder beträffande fylleriförseelserna. Under första kvartalet 1919 uppgingo i Stockholm fylleriförseelserna, orsakade genom förtäring av enbart spritdrycker eller spritdrycker i samband med andra rusdrycker, till sammanlagt 632 mot fylleriförseelser, orsakade genom förtäring av denaturerad sprit, till ett antal av 1,333.

Motsvarande siffror för andra kvartalet äro 707 resp. 1,756 men för tredje kvartalet med den ökade tilldelningen av spritdrycker resp. 1,335 och 1,262. Sammanlagda antalet fyllerifall för dessa tre kvartal visa en stadig ökning, från 2,226 första kvartalet till 2,846 andra kvartalet och 3,102 tredje kvartalet.

Siffrorna för fjärde kvartalet äro icke ännu offentliggjorda.

Det framgår sålunda härav, vad man ju ock på grund av tidigare erfarenhet har skäl antaga, att med ökad tilldelning av spritdrycker även fylleriförseelserna ökas i antal.

Från och med 1 januari i år har sprittillgången medgivit tilldelning å motböckerna upp till de i lagen medgivna 4 liter i månaden. Enligt

preliminära uppgifter från kontrollstyrelsen för den del av januari månad, som förflutit, synes försäljningen utminuteringsvis av spritdrycker för månaden komma att slå rekord, i det att hela utminuteringsvis kan med säkerhet antagas komma att åtskilligt överstiga 3 miljoner liter. Under år 1913, det senaste med normal spritförsäljning och vårt svartaste år i fråga om antalet fylleriförseelser, uppgick under januari månad försäljningen utminuteringsvis av spritdrycker till i runt tal 2,600,000 liter. Januari månad i år visar alltså en med omkring 500,000 liter höjd siffra.

Följderna ifråga om fylleriförseelserna av den från och med nyåret ökade sprittilldelningen ha ock börjat visa sig. Från flera landsortsstäder mäles sålunda om betydligt stegrade fyllerisiffror, ända till dubbla antalet mot under januari 1919.

I en del hemortsbolagsområden tillämpas på grund av resp. stads- eller kommunalfullmäktiges beslut inskränkningar i den lagstadgade maximikvantiteten till 1 liter i månaden, 5 liter i kvartalet eller 2 liter i månaden. Det har icke försports några allmänna klagomål över dessa minskade kvantiteter. De torde sålunda nu såsom under tiden 3 november 1916—27 maj 1917 för måttliga förbrukare vara tillräckliga — med den säkerhetsventil, senare stycket i § 48 innehåller. Att denna begränsning varit till gagn för nykterheten i resp. orter torde få anses oomtvistat. Det är ock skäl lägga märke till, att lönnbränningen och därav orsakat fylleri är rikligast förekommande i Stockholm, där inskränkningar i maximikvantiteten endast undantagsvis tillämpas, och tillgången på andra rusdrycker samt spritdrycker utskänkingsvis är rikligare än annorstädes.

Ännu en omständighet torde böra framhållas.

Det har uppgivits att redan under spritaccistiden under senaste halvåret 1919 många motboks innehavare uttagit de ökade kvantiteterna och tillhandahållit andra därav. Särskilt bör det ligga klart före, att betydande kvantiteter av den oerhörda mängd spritdrycker, som under januari månad i år uttagits, använts för att tillhandahålla motbokslösa eller öka ransonerna för på rusdrycker mera begärliga — ett förfarande, som ur alla synpunkter måste anses fördömligt.

Av vad här anförts torde sålunda utan gensägelse kunna dragas den slutsatsen, att en nedsättning av maximikvantiteten spritdrycker, som å motbok får utminuterat, till 2 liter i månaden skulle i avsevärd grad bidra till minskande av fylleriet, utan att för lojal, måttlig förbrukning orsaka några svårigheter. Det är på grund härav det föreslås,

Motioner i Första kammaren, Nr 119.

att riksdagen behagade besluta, att § 48 i kungl. förordningen av 14 juni 1917 skall erhålla följande förändrade lydelse:

Spritdrycker må ej till någon utminuteras i större myckenhet än två liter i kalendermånaden.

Efter därom skriftligen gjord framställning äger dock bolag, om särskilda skäl föreligga, medgiva köpare rätt att för visst tillfälle inköpa större myckenhet än sålunda stadgats.

Stockholm den 22 januari 1920.

A. Björkman.

N. S. Norling.
